

Leven

19

/Martin Bril – De Hollandse Bukowski

Media

05

/Hoe Eva Jinek haar 'mentor' Jeroen Pauw voorbijstreeft

Wetenschap

16

/Niet geweld in games maar frustratie leidt tot agressief gedrag

Sport

11

/Reddingswerkers vangen signalen op van vorm Roda JC

Cultuur

10

/De pyramide van Rijswijk

Leven

04

/Het twijfelachtige bestaan van de *guilty pleasure*

Leven

15

/Mansplaining: Laat zo'n man maar praten

Cultuur

13

/Yvonne Knoonenberg over Mahler, La Motte en primitieve mensen

- 02** /Politiek
Nederland vrouwenland?
- 02** /Economie
Rabo-zaak toont aan dat de zorgplicht is doorgeslagen
- 03** /Economie
De prijzen stijgen weer: is de huizenmarkt hersteld?
- 06** /Leven
De dage dat ik geen eieren voor mijn geld koos
- 08** /Politiek
Oproep aan Den Haag: geen cent meer naar de zorg!
- 09** /Leven
'Ik heb het nog nooit gedaan' werkt averechts voor maagden
- 11** /Economie
Waarom Apple machtiger is dan Turkije of Polen
- 14** /Technologie
Hoera! Nooit meer afdrogen met een handdoek
- 18** /Cultuur
De favoriete stedentrip van Jessica Durlacher: Tel Aviv
- 20** /Leven
Pesten op het werk : 'Ik werd straal genegeerd'

Nederland vrouwenland?

/Politiek 11 april 2014 door Matthias Pauw

Goed nieuws uit vrouwenland deze week. De Britse krant *The Guardian* berekende het percentage vrouwelijke ministers voor alle EU-landen, en Nederland blijkt keurig mee te draaien in de Europese top. Mag vooruitstrevend Nederland zich op de borst kloppen? Een mooi moment om eens naar onszelf en onze burens te kijken.

Met maar liefst 46,7 procent van het kabinet van het vrouwelijk geslacht staat Nederland op de vierde plaats in de Europese Unie. Daar mogen wij best trots op zijn. Alleen Zweden, Finland (een perfecte 50 procent) en Frankrijk doen het beter. Met gepaste trots en gematigd superioriteitsgevoel kunnen we weer eens ouderwets neerkijken op onze Europese broeders (of zusters, zo u wilt). De Duitsers laten wij dik 13 procent achter ons, Luxemburg moet het met een kwart doen en de Britten bungelen met slechts 12,5 procent ergens onderaan de lijst. Toch is enige terughoudendheid in schouderklop-perij wel gepast. In tegenstelling tot veel andere landen in Europa heeft het liberale Nederland nog nooit een vrouwelijke premier voortgebracht. Die

nu zo treurige Britten waren in de jaren tachtig al zo ver, de Duitsers hebben Merkel, de Fransen en de Polen waren ons in de jaren negentig al voor, en zelfs een land als Turkije (geen EU) mocht al eens een vrouw verwelkomen aan het hoofd van de ministersploeg. Om nog maar te zwijgen over Scandinavië, waar een mannenopstand bijna gerechtvaardigd zou zijn.

De Tweede Kamer is ook al geen beste afspiegeling van het volk. Slechts 38 procent van de Kamerleden mag zichzelf vrouw noemen. Dat is niet zo fraai. Van de elf fractievoorzitters (dissidente PVV'ers

niet meegerekend) is alleen Marianne Thieme geen man. Best een beetje treurig.

In het bedrijfsleven is het al niet veel beter. Waar wij in Nederland (te-recht) op onze achterste benen gaan staan bij het zien van discriminatie, willen wij nog weleens vergeten dat vrouwen, na correctie voor een breed scala aan factoren, nog altijd 15 procent minder verdienen voor hetzelfde werk. Om je dood te schamen.

Nederlandse beursgenoteerde bedrijven zijn wettelijk verplicht om in hun bestuurlagen minimaal 30 procent vrouwen op te nemen; een dramatische nul bedrijven voldoen aan deze eis. De sanctie op overtreding is overigens niet bepaald draconisch te noemen: die is er niet.

Nederlandse bedrijven zijn verplicht minstens 30 procent vrouwen in de leiding op te nemen. Hoeveel er dat doen?

We moeten onze zegeningen tellen, het kan natuurlijk allemaal veel slechter. En laten we het goede nieuws uit *The Guardian* vooral koesteren en voortzetten. Maar man, man, man, wat is er nog een hoop werk te verzetten./

Rabo-zaak toont aan dat de zorgplicht is doorgeslagen

/Economie 11 april 2014 door Tim Nivard

De renteswaps die de Rabobank aan het mkb verkocht zijn al tijden hot news. Onze eigen Dr. Doom schreef er al over, en de veroordeling in de zaak tegen een melkveehouder lijkt nu het begin te zijn van een hele stoet ondernemers die ook bloed ruiken. Maar is dit wel terecht?

Want wat is er nou eigenlijk echt aan de hand? Een renteswap, een payer swap, zoals de Rabobank ze heeft verkocht, is geen super-ingewikkeld product. Met de bank wordt afgesproken dat de ondernemer een vaste rente betaalt (zeg 1,6 procent) en daar de variabele rente van de bank voor terugkrijgt (op dat moment ook 1,6 procent). De ondernemer betaalt dan ook een kleine opslag aan de bank. Wanneer de (variabele) rente stijgt, krijgt de ondernemer dus het verschil van de bank als winst; op

het moment dat de rente daalt, moet hij de bank het verschil betalen (lees: maakt hij verlies). Omdat het er ten tijde van het afsluiten van de leningen op leek dat de rente zou gaan stijgen, dachten ondernemers dat het een gunstige constructie was.

De 'boete' die de melkveehouder moest betalen van de Rabobank is het verschil tussen de vaste afgesproken rente en de variabele Euribor-rente gedurende de looptijd, omdat de melkveehouder zijn lening vervroegd wilde aflossen. Het feit dat hij een veel hogere rente betaalde dan de rente op dat moment was, vond hij oneerlijk, en daarom stapte hij naar de rechter. Die gaf hem gelijk omdat de Rabobank hem niet voldoende had ingelicht over de risico's van een renteswap en de rechter dit onder de zorgplicht van een bank vond vallen. Vanwege de kredietcrisis is het vertrouwen in banken, net als de rente, historisch laag. En het gevolg daarvan lijkt nu te zijn dat je als ondernemer dus kennelijk helemaal geen verantwoordelijkheid meer hebt om zelf te bestuderen waarmee je instemt. De gehele vrijmarkteconomie draait op het aanprijzen van een product om het te verkopen, maar als banken (de Rabobank is een bedrijf en geen overheidsinstelling) het doen, mag het ineens niet meer? Natuurlijk heeft een bank een bepaalde zorgplicht, maar we zijn aan het doorschieten in hoever we die zorgplicht vinden gaan. Er bestaat ook nog zoiets als eigen verantwoordelijkheid van ondernemers, zeker als bij relatief eenvoudige producten./

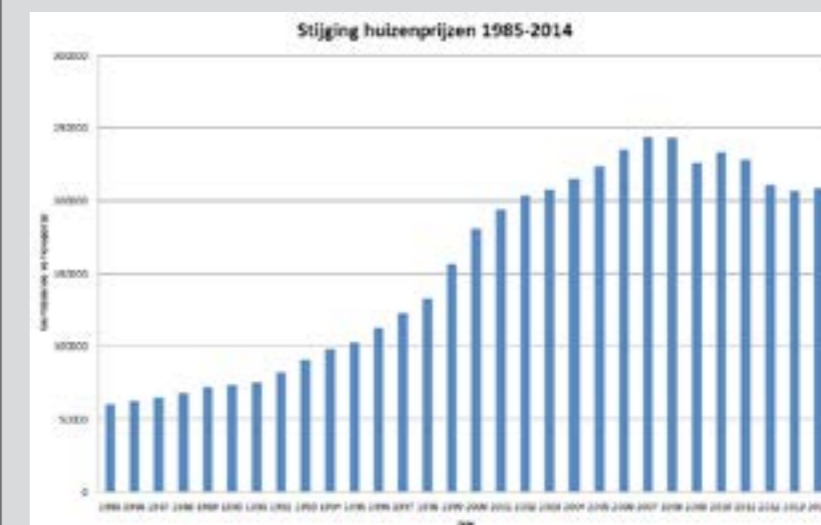
De prijzen stijgen weer: is de huizenmarkt hersteld?

/Economie 10 april 2014

door Annelies Beltman

De Nederlandse Vereniging voor Makelaars (NVM) kwam vandaag met cijfers waaruit blijkt dat de verkoopprijzen van huizen voor het eerst in vijf jaar zijn gestegen. Goed nieuws, maar zijn de positieve berichten over de huizenmarkt terecht, of is nuancering op zijn plaats?

In het eerste kwartaal van 2014 liggen de huizenprijzen 1,2 procent hoger dan een jaar eerder. NVM-voorzitter Ger Hukker verwacht dat ook in de rest van het jaar de prijzen niet meer zullen dalen. Het eerste kwartaal van een jaar is doorgaans het slechtst qua cijfers, en dat is nu dus al positief,

aldus Hukker.

Behalve de NVM is ook De Nederlandsche Bank gematigd positief. Dat standpunt is voornamelijk gebaseerd op de minder sterke daling van de vraagprijzen.

Al deze positieve berichten zijn uiteraard fijn, maar het feit blijft dat de inkomens nog steeds dalen. Tel daarbij op dat het aantal werklozen nog steeds hoog is en het steeds moeilijker wordt om een hypotheek te krijgen als gevolg van de strengere regels. Verder zijn de verschillen tussen regio's zijn groot. Amsterdam en Groningen doen het aanmerkelijk beter dan krimpgebieden.

Verder blijken mensen die hoekwoningen en appartementen te koop hebben staan het meest te profiteren: deze twee type woningen stijgen het meest in prijs. Vrijstaande en duurdere woningen dalen juist nog altijd in prijs. Als een vergelijking wordt gemaakt met de jaren voor de crisis, dan blijkt dat we het momenteel qua huizenverkoop nog steeds aanzienlijk slechter doen.

NVM-voorzitter Hukker staat erom bekend positieve voorspellingen te doen die niet altijd uitkomen. Dus zoals altijd in deze tijd van crisis moeten we rustig afwachten of Hukker het deze keer bij het rechte eind heeft./

Het twijfelachtige bestaan van de *guilty pleasure*

/Leven 13 april 2014 door Lisa Bouyeure

Veel woorden betekenen niet meer wat ze ooit betekenden. Een loodgieter giet geen lood meer, met een ijskast wordt al een eeuw geen kast vol blokken ijs meer bedoeld, en een *guilty pleasure* is, laten we eerlijk zijn, allang niet meer echt *guilty*.

Op 28 mei 1860 werd de term voor het eerst gebruikt in een stuk in *The New York Times*. 'The Sunday Law and the German Press' ging over het zondagse kerkbezoek, dat stervelingen uit de buurt zou houden van 'the dens of guilty pleasure and the haunts of vulgar folly'. Kort gezegd: het bordeel. Christelijke reinheid versus vleeschelijke schuld, heel overzichtelijk.

Met zonde en afvalligheid heeft het begrip tegenwoordig weinig meer te maken. Google 'Wat is jouw guilty pleasure?' en je komt al rap bij het

Viva-forum uit – en daar weten ze wel hoe je een fatsoenlijk bacchanaal viert. Een wit kadetje in de tomatensoep dopen, mandala's inkleuren met dikke stiften, lekker zwelgen bij een Merci-reclame, een zijden kunstplant mooi vinden, of – *living on the edge* – 's avonds als 'manlief' al naar bed is een flesje Grolsch en een zakje Crocky opentrekken. Weesgroet daar maar eens tegenop.

In bijna alle gevallen – elke ochtend je boterham met foie gras besmeren misschien daargelaten – is shameful pleasure meer van toepassing. Zonde en schuld hebben plaats gemaakt voor de angst om ontmaskerd te worden als liefhebber van triviale cultuuruitingen, jeugdsentiment, vet en zoet eten of drank. Specifieker: Here Comes Honey Boo Boo, chips met mayonaise, Gordon & Re-Play, cola bij het ontbijt of in je eentje twee flessen zoete witte wijn soldaat maken.

Maar het over de brug komen met je guilty pleasures blijkt een precaire aangelegenheid. Kijk maar eens op Twitter tijdens de muziekrubriek 'Guilty Pleasure' van *De Wereld Draait Door*, waarin Nederlandse zangers en zangeressen in de regel ultieme klassiekers of cultpareltjes uitkiezen. "Dat is geen guilty pleasure!" riep men verontwaardigd in koor na zoetgevooisde uitvoeringen van Wham, Ginuwine en Dolly Parton. Guilty pleasures moeten écht lowbrow (of liever nog nobrow) zijn, wil je na je bekentenis geen grotere snob zijn dan je al was. Elke ochtend met *Hey Marlous* van Zanger Rinus

onder de douche? Guilty. Grandioze hits uit voorbije tijden? Not guilty! Of is de grens neveliger dan dat? Foo Fighters-zanger en voormalig Nirvana-drummer Dave Grohl hield ooit een vurig pleidooi tegen de guilty pleasure. Als hij godbetert *Toxic* van Britney Spears een topnummer wilde vinden, dan deed hij dat gewoon. "Fuck you! Dat is wie ik ben, verdomme. Dat hele guilty pleasure-gedoe is *full of fucking shit!*" – en daar heeft de beste man natuurlijk gewoon gelijk in. (Daarbij is *Toxic* ook een knaller van een hit.)

Je schamen voor wat je leuk vindt, dat is pas écht gênant./

Hoe Eva Jinek haar 'mentor' Jeroen Pauw voorbijstreeft

/Media 16 april 2014 door Niek Stolker

Oké, nu we weten dat Pauw & Witteman er volgende maand mee stoppen, dat Pauw in z'n eentje de herfst voor zijn rekening neemt en dat KRO-NCRV staat te trappelen om Eva Jinek in januari 2015 het late night-slot van de publieke omroep te geven, stellen we toch nog even zes vragen.

1. Wacht eens even. Eva Jinek was toch voorbestemd om Paul Witteman op termijn

op te volgen?

Het zou toch – ooit – Pauw & Jinek worden?

Dat dachten wij ook lange tijd. Eva noemde Jeroen steevast haar 'grote voorbeeld'. En Jeroen op zijn beurt lijfde haar al snel in bij zijn bedrijf Talent Kitchen.

2. Staat Jeroen daar nu tussen drie veel jongere vrouwen?

Inderdaad. Maar daar willen we het even niet over hebben. Nog even over de opvolging van Paul Witteman: Eva Jinek was de uitgelezen persoon, zo vond ongeveer iedereen in Hilversum. Pauw zag het ook wel zitten, maar weigerde er openlijk over te speculeren. "Dat is alsof je een vrouw vraagt of ze al weet met welke man ze gaat, mocht haar huidige man haar verlaten," zei hij in het AD. "Dat is nu niet aan de orde. Komend seizoen maken Paul en ik gewoon ons programma. Verder dan dat kan ik niet kijken."

3. Met andere woorden: Pauw wilde dolgraag met Jinek, maar zij wil niet meer met hem?

Dat zijn jouw woorden. Feit is wel dat hij een half jaar geleden nogal onhandige uitspraken deed over Eva in de VARA Gids. Zo zei hij dat ze 'last van zenuwen' had. Zij vroeg hem om advies, zegt hij ook. En dan: "Dát ze het vraagt, zegt veel over haar zelfinzicht en ambitie. Eva ziet in dat ze iets wil worden wat ze nog niet is, daarom schakelt ze

hulp in van iemand die zij goed vindt. We nemen met regelmaat interviews door die ze heeft gedaan.” Plus: “Bij Wilders heb ik haar vooraf geholpen.” Dat is niet echt collegiaal.

4. En nu is Jeroen dus exit aan het eind van 2014?

Dat zit er dik in. Helemaal nu KRO-NCRV-baas Taco Rijssen hem een douw geeft in de Volks-

krant. “We hebben niet de ambitie om een Pauw & Witteman 2 te maken. Een Pauw & Jinek is dus niet heel aannemelijk,” zegt hij. “Dubbelpresentatie is wat de omroep betreft zeker een optie, maar voor het noemen van een mogelijke partner voor Jinek is het ‘nog te vroeg.’”

5. Sven Kockelmann. Is dat een idee?

Geintje zeker? ‘De Kockel’ is al een blok aan het

been van Jinek bij Eén op Eén, dus die kans is, zo gokken we, kleiner dan één procent.

6. Nog ander nieuws?

Een ding is zeker. De P&W-leader – het nummer You Don’t Know van Defunkt – zullen we in ieder geval níet gaan missen. Wát een nerveus getetter./

De dag dat ik geen eieren voor mijn geld koos

/Leven 10 april 2014 door Klaas Knooihuizen

Ik woon aan de rand van Amsterdam. Nog wel. Niet dat ik ga verhuizen, maar ze bouwen alles vol wat nu nog leeg is, en voor je het weet hoor je bij het centrum. De laatste aanwinst in de nieuwbouwing achter mijn huis is een wit-grijs gebouwtje in de vorm van een circustent.

Omdat ik niks beters te doen heb, loop ik ernaar toe. Eerst ruik ik ze en dan zie ik ze lopen: kippen. Naast het gebouwtje staat een enorm gouden ei zoals Tim Krabbé het ooit bedoeld heeft.

Ik kniel neer bij het gaas. De kippen zien er gelukkig uit. Ze stappen geanimeerd in het rond en pikken smakelijke zaadjes uit het kunstgras. Sommigen hebben een kuil gegraven, als Duitsers op het strand van Scheveningen.

“Hallo Hühner,” zeg ik in mijn beste Duits. De kippen bekijken me met een lege blik. Het zijn kloeke dieren, krachtig en gezond, maar het blijven natuurlijk onnozele schepsels. Ineens moet ik aan Arie Boomsma denken.

Naast het gouden ei staat een bestelbusje met de tekst ‘Kom kippen kijken en neem lekkere dagverse eieren mee naar huis’.

Met ‘meenemen’ bedoelen ze kopen. Op zoek naar een boer in een overall onder de kippenstront vind ik een snoepautomaat vol eieren. Ik vrees een toekomst waarin alle kassameisjes vervangen zijn door automaten. Met de mensheid zal het daarna niet lang meer duren.

De angst maakt hongerig. In mijn broekzak vind ik een twee-euromunt. Dan zie ik, boven de eierautomaat, het logo van Albert Heijn.

Thuis eet ik een boterham met hagelslag.

Google leert dat de circustent een minirondeel is. De eerste ter wereld zelfs. Ze hebben het een naam gegeven. Die naam is ‘Het Ei-land’.

Het Ei-land is een paar weken geleden officieel geopend door Jort Kelder. Een treffende keuze. Niemand die ik ken lijkt meer op een kip dan Jort Kelder. Ik verdenk hem ervan dat hij zijn eigen eieren legt.

Omdat de kippen in Het Ei-land een goed leven hebben, heeft de Dierenbescherming de eieren een keurmerk gegeven. Toch ben ik blij dat ik ze niet gekocht heb. Albert Heijn verkoopt naast deze

rondeeleieren vooral scharreleieren. Dat zijn eieren die gelegd zijn door kippen die met z'n negenen een vierkante meter moeten delen. ‘Scharrelei’ is het grootste eufemisme in de Nederlandse taal sinds de Politie Acties.

In een paginagrote advertentie achterop de Metro maakt Albert Heijn reclame voor kippenvlees. De consument mag kiezen: ‘betaalbare AH kipfilet’ of ‘duurzame kip’ met een tot drie sterren. Hoe meer

sterren, hoe diervriendelijker.

Daar voelt Albert Heijn zich lekker bij, staat er. De driesterrenkip kost €5,98 per 320 gram. De kip zonder sterren €4,50 per 1000 gram, dankzij een korting van twee euro. Dat is meer dan vier keer zo weinig. Albert Heijn legt de verantwoordelijkheid voor dierenwelzijn bij de consument. Met een dergelijk kortingsbeleid maken ze het zeer verleidelijk om de eigen portemonnee boven het geluk van de kip te verkiezen.

Dat Ei-land lijkt een kippenparadijs en dat is het misschien ook wel, maar het is bovenal een circustentvormige façade om te verbloemen dat Albert Heijn te beroerd is om zelf verantwoordelijkheid te nemen.

Het is maar waar je je lekker bij voelt./

Oproep aan Den Haag: geen cent meer naar de zorg!

/Politiek 16 april 2014 door Matthias Pauw

De coalitie en de bevriende oppositie onderhandelen deze weken over de rijksbegroting van 2015. Sporadisch komen er berichten naar buiten over nieuwe meevallers en wie die mogen opsouperen. De grote winnaar zal waarschijnlijk ook dit jaar weer de zorgbegroting zijn. Maar daar wordt niemand beter van.

Bezuinigen op zorg is al jaren een politieke doodzonde. Als er al iets gebeurt aan de stijgende kosten, dan is dat structureel van de 'minder meer'-varieteit. Dat wil zeggen dat er nog weleens besloten wordt om geen twee maar één miljard extra naar minister Schippers van Volksgezondheid te sluizen.

Vooraf PvdA en ChristenUnie proberen tijdens deze onderhandelingsronde in het geveel te komen bij de

kiezer, door gehoor te geven aan een breedgedragen gevoel van onzekerheid over de bestendigheid van de zorg. Iedereen wil immers gezond ouder worden.

En iedereen heeft gelijk. Groot gelijk. Iedereen wil dat zijn ouders de zorg krijgen die ze verdienen. Dat ze zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Iedereen wil door de meest kundige handen worden behandeld als het onheil over je heen komt als een golf die je van achteren treft terwijl je naar het strand stond te kijken. Ik ook.

Maar er gaat iets helemaal verkeerd. De maatschappelijke en politieke reflex is dat als het niet met hetzelfde geld kan, dan moet het maar met meer. Het gaat immers om onze gezondheid.

Sinds het jaar 2000 zijn de totale zorgkosten met ongeveer 100 procent gestegen. Waar we met z'n allen aan het begin van deze eeuw ongeveer 45 miljard uitgaven, is dat geëxplodeerd naar een beangstigende 93 miljard in 2013. Gemiddeld kost de zorg ons €5500 per persoon: kinderen, volwassenen en ouderen. Dat kan zo niet langer.

De stijgende zorgkosten representeren natuurlijk ook iets moois. We worden met z'n allen steeds ouder. Jazeker, maar toch zeker niet zo veel ouder? Zijn we verslaafd geraakt aan gezondheidszorg? Zijn we allemaal zo veel zieker geworden? Ik geloof er geen bal van. Of eigenlijk: ik snap het niet.

Er moet iets veranderen, maar niet in het aanbod. Inderdaad: ik wil kiezen noch delen, voor een dubbeltje op de eerste rij zitten, het onderste uit de kan halen. Waarom moeten hele GGZ-instellingen sluiten als er elk jaar meer geld naar VWS gaat? Hoe kan het toch dat oude mensen een hele dag in een vieze luier moeten zitten als de premies maar blijven stijgen? Het is een schande, maar de recente geschiedenis leert ons dat meer geld ernaartoe smijten blijkbaar niet werkt.

Het is tijd om eens heel goed te gaan kijken naar wat er allemaal misgaat. En laten we eens grondig te werk gaan. Ik pleit voor een parlementaire enquête naar de stijgende zorgkosten, voordat er nog een cent extra uitgegeven wordt. Het heeft er namelijk alle schijn van dat we geen flauw idee hebben waar we mee bezig zijn./

'Ik heb het nog nooit gedaan' werkt ave-rechts voor maagden

/Leven 11 april 2014 door Sjoerd Hartholt

De kroegtiger die altijd als laatste overblijft, maar vertrekt zonder meisje. De stille jongen achterin de klas of die knul die alleen maar bezig is met zijn auto. Er zijn veel mensen die lang maagd blijven of zijn geweest. Een pretje vinden ze dat meestal niet. En het RTL-programma *Ik heb het nog nooit gedaan* maakt het nog erger voor ze.

Het leek eventjes goed bedoeld: een programma over maagden en hun zoektocht naar seks en liefde. Ik heb het nog nooit gedaan had een reeks ontroerende portretten kunnen zijn van doodnormale mensen die maagd zijn. Een steun in de rug en een voorbeeld voor al die andere maagden in Nederland, van wie er velen ongetwijfeld worstelen met hun lege bed. Maar RTL besloot anders.

De makers van *Ik heb het nog nooit gedaan* hebben de Nederlandse maagd, doorgaans een doodgewoon maar onzeker persoon, in dit programma neergezet als een freak. De selectie kandidaten van RTL bestaat onder meer uit hopeloze oudere mannen, zoals

Maagd Marc

Marc en Jos, bij wie de eenzaamheid ervan afstraalt. Knullen als Guynio en Marcel die van My Little Pony houden en zich verkleden als fantasiefiguren. Of het zijn verlegen en zenuwachtige dertigers als Friso en Rob, die worden gedomineerd door hun moeder. Weer een ander heeft het alleen maar over blowjobjobs krijgen en lekker rampetampen, zoals de sociaal klunzige Alex.

Onhandige uitspraken als 'Ik was vroeger verliefd op mijn paard' worden door RTL keer op keer herhaald.

De afwijkende karakters mogen natuurlijk best in beeld gebracht worden, maar RTL buit ze listig uit. Een met een vrouw dansende Friso wordt ondersteund met faalgeluidjes. Een pijnlijke afwijzing wordt met een treurig vioolgeluidje grappig gemaakt. Het sarcasme spat ervan af bij de commentator wanneer Rob dan eindelijk een date heeft. Bij de eerste dates doen de ongemakkelijke blikken van de gehoop-

te vlam het natuurlijk nog beter als er een krekelgeluid bij klinkt.

De muziek is sowieso belangrijk. Bij een opgetogen Marc die eindelijk eens nette kleren aan heeft wordt jolig 50 Cent gedraaid, want laten we hem toch absoluut niet serieus nemen. Uitspraken als: "Ik was vroeger verliefd op mijn paard" van diezelfde Marc en onhandige vooroordelen over negers van de hopelijk onbedoeld racistische Macy worden keer op keer herhaald. Het levert natuurlijk vooral erg geestige televisie op. Maar helaas wordt de openheid van de goudeerlijke kandidaten niet beloond maar bestraft doordat ze op een zo'n clownesk mogelijke wijze in beeld worden gebracht. En doet de kandidaat te normaal? Dan creëert RTL de ongemakkelijke momenten het liefst zelf even, door de zwaarlijvige Marcel zo treffend mogelijk in de sportschool te filmen terwijl hij door al zijn groepsgenoten wordt ingehaald bij oefeningen. Zet men Jos aan tafel bij een aantal bejaarde vrouwen die hem uitlachen, en laat men Alex nog even afstappen op een aantal wildvreemde vrouwen. Met de negentienjarige Macy zien we dan eindelijk een ogenschijnlijk normale meid met vriendinnen en een gewoon leven, maar RTL zal het niet nalaten om het vooral over haar aparte moeder en haar nieuwsgierigheid naar donkere mannen en grote geslachtsdelen te laten gaan.

Uiterlijke kenmerken, rare hobby's, vreemde uitspraken, mislukkingen en afwijzingen. RTL signa-

leert ze als geen ander en gebruikt ze vervolgens om de kijker zo hard mogelijk te laten bulderen. Maagden zijn maar rare mensen, leert het programma ons. Nu kunnen we ze met het hele land even keihard uitlachen. Een maagd zal er na het zien van *Ik heb het nog nooit gedaan* nog wel drie keer over nadenken voor hij zijn 'geheim' opbiecht./

De pyramide van Rijswijk

/Cultuur13 april 2014 door Marjolein van Eig

Gebouwen die bijna niemand mooi vindt zijn er genoeg. Maar hoe komen ze er? En kan er nog wat aan gedaan worden? Architect Marjolein van Eig zoekt het uit en stelt mogelijke verbeteringen voor. Deze week het Pyramideplein in Rijswijk.

Weleens op het Pyramideplein in Rijswijk geweest? Of er onderdoor gerold met de trein? Of erger nog, gestopt met de trein en vervolgens uitgestapt? Ik hoop van niet, het is een akelige ervaring. Het perron van station Rijswijk is het voorportaal van een wereld waar je niet wil zijn. Het perron heeft twee uitgangen: een aan de Churchilllaan en een aan het Pyramideplein. Welke uitgang je moet hebben, weet je natuurlijk niet als je er voor het eerst komt. Kies je de verkeerde uitgang, dan loopt het slecht met je af. Teruggaan naar beneden om de andere uitgang

Pyramideplein in Rijswijk, foto Googlemaps

Place du Carroussel, Parijs, foto Googlemaps

te pakken is geen optie, het perron is te lang en te eng.

Het perron is zo lang dat er ten minste honderd mensen tegelijkertijd met jou op een trein zouden moeten staan wachten om je een gevoel van veiligheid te geven. Natuurlijk staan er nooit honderd mensen op de trein te wachten in Rijswijk. Waarom zouden ze? En dus voel je je er verloren en bedreigd. Het hangt er vast vol met camera's, maar daar kijkt natuurlijk geen hond naar.

De ruimte bestaat uit tegels en kaal beton. Een soort zwembad. Elk geluid doet je hart sneller kloppen.

Als je de goede uitgang hebt genomen, dan sta je niet op het Pyramideplein. Waar je dan wel staat, ziet er ook niet uit als een stationsplein, maar er is in ieder geval een mogelijkheid om er weg te komen. Er vertrekt namelijk een tram, naar bijvoorbeeld Delft of Den Haag, en er zijn wat winkels en restaurants. Als je de verkeerde uitgang hebt genomen, dan sta je wel op het Pyramideplein. Foute boel. Hier is niets dat je welkom heet, niemand die je kan helpen, zelfs geen bordje met een pijl en een richting. Het is een kaal en leeg plein met kale en lege gebouwen. Je kunt niet eens zien dat je uit een station bent gekomen, want dat staat nergens. Jaren geleden was ik er. Nooit meer teruggegaan maar Google laat zien dat het niet veranderd is.

Parijs heeft ook een plein met een pyramide. Daar wil iedereen naartoe. Zoek de verschillen.

Ik ging mijn theorie-examen doen bij het CBR. Dat was in de winter, en het sneeuwde hard. Smartphones bestonden nog niet, dus ik had van tevoren netjes op de kaart gekeken. Over het examen maakte ik me geen enkele zorgen, ik kende niemand die het niet in één keer had gehaald. En toen nam ik de verkeerde uitgang en stond ik op dat kale plein zonder enig referentiepunt. Ik raakte de weg kwijt, durfde niet meer terug, vond toch het CBR, zakte voor het examen, raakte wederom verdwaald

in een sneeuwstorm op weg terug naar het station en vond niemand om het aan te vragen. Ik zie nu op de kaart, jaren later, dat het station aan dezelfde straat ligt als het CBR. Als je de juiste uitgang neemt.

Op internet is weinig te vinden over het plein. Wel opvallend is dat, als je het googelt, er voornamelijk hits verschijnen die iets te maken hebben met politie, brandweer en alarmnummers. Dat geeft wel aan dat het onbestemde gevoel door meer mensen ervaren wordt, of zelfs bevestigd in de vorm van een overval of een brandje. Verder is het er kennelijk makkelijk parkeren, want een van de eerste hits is van de website prettigparkeren.nl.

Wat is er eigenlijk mis met het Pyramidespel, eh, plein? In Parijs is tenslotte ook een plein met een pyramide. Harstikke beroemd, iedereen wil ernaar

toe. Zoek de verschillen, zou ik zeggen. Het heeft te maken met geborgenheid. Met de juiste balans tussen leegte en gebouvvolumes. Met gevoel voor schaal, verhoudingen, grandeur, uitstraling, kleur, contrasten, decoratie, abstractie, geest van de plek. Met alles eigenlijk./

De rubriek Lelijke Eendjes verschijnt elke twee weken op zondag. Heeft u een suggestie voor een lelijk gebouw op een belangrijke plek? Laat het weten.

Reddingswerkers vangen signalen op van vorm Roda JC

/Sport 9 april 2014 door Frank Heinen

Reddingswerkers in de omgeving van Kerkrade hebben gistermiddag signalen opgevangen van de vorm van voetbalclub Roda JC. Dat meldt de coördinator van de zoektocht, Gerrie Senden.

De vorm van Roda JC verdween negen jaar geleden spoorloos in de buurt van het eigen stadion. Ooggetuigen meldden destijds dat de verdwijning te maken had met de gelijktijdige verkoop van enkele belangrijke spelers, maar een misdrijf kon niet worden uitgesloten. Vormdeskundigen waren ervan

overtuigd dat de vorm niet meer boven water zou komen, maar een zacht kloppen in de nabijheid van voormalig Roda-stadion Kaalheide heeft gisteren de hoop in de harten van de supporters doen terugkeren. Onderzoekers aan de Universiteit van Maastricht onderzoeken sinds begin dit jaar met speciale apparatuur het gebied rond Kaalheide. Met succes, zo lijkt nu.

“Het kloppen is absoluut een indicatie van de aanwezigheid van enige vorm van vorm,” aldus Jan Gillissen van de UvM. “Het kan duiden op een nog levende Tijani Babangida, of een restje clubcultuur dat zich in leven heeft gehouden met oude broodjes bal.”

Er is de laatste jaren veel media-aandacht geweest voor de vermissing van de Roda-vorm. Televisie-

programma's als *Opsporing verzocht*, *Vermist*, *Opgelicht*, *LI Sport* en *Life & Cooking* besteedden aandacht aan het verdwijnen van de vorm van de voetbalclub. Lang werd gedacht dat 'de directie' iets met de verdwijning te maken zou hebben, maar een onderzoek van Maurice de Hond wees uit dat het merendeel van de Nederlanders het hiermee oneens was. In 2009 toonde het programma van Peter R. de Vries in een tweedelige verborgen camera-documentaire aan dat de vorm niet naar Gelsenkirchen was verscheept door hoofdverdachte Huub S., zoals door de politie werd aangenomen, maar dat hij zich nog altijd in de directe omgeving van Kerkrade zou bevinden. De Limburgse autoriteiten ontdekten zelfs banden met het grote textielnetwerk van de beruchte Limburgse zakenman Nol H.

In 2011 werd het onderzoeksteam ontbonden. Een anonieme onderzoeker meldde later: “Het leek wel alsof we iets op het spoor waren dat we niet op het spoor mochten zijn.”

Roda JC heeft altijd ontkend zelf iets te maken te hebben met het verdwijnen van de eigen vorm. Wel werd al vrij snel na de vermissing duidelijk dat de club zijn vorm ernstig had verwaarloosd.

De reddingswerkers hopen snel meer duidelijkheid te krijgen omtrent de klop geluiden. Vorm blijft

---

Roda JC heeft altijd ontkend zelf iets te maken te hebben met de verdwijning van de eigen vorm. Toch heeft de club die sterk verwaarloosd.

---

slechts tien jaar na verdwijning signalen uitzenden – daarna deconstrueert de vorm zichzelf en verdwijnt voorgoed./

Waarom Apple machtiger is dan Turkije of Polen

/Economie 15 april 2014 door Geert Poorthuis

Aangezien geld macht is, durf ik de stelling wel aan dat de gezamenlijke bedrijven van Silicon Valley in de Verenigde Staten een belangrijker speler op het wereldtoneel zijn dan, pak 'm beet, de helft van de natiestaten op onze aarde.

Zo heeft Apple alleen al meer financiële reserves (95 miljard dollar) dan de Turkse en de Poolse overheid, die ieder zo'n 60 miljard in kas hebben. Apple, Google en Hewlett-Packard hebben samen een hogere omzet (ongeveer 350 miljard dollar) dan de Nederlandse rijksoverheid met zijn schamele 260 miljard euro.

De techbedrijven, op een kluitje in Silicon Valley, beheersen het internet op een bijna onvoorstelbare wijze en genereren daarmee zoveel geld en omzet dat een middelgroot Europees land een kleine

speler lijkt. Wie het waagt om op het internet een eigen plekje onder de zon te claimen, wordt onmiddellijk opgekocht: zie het lot van de WhatsApps van deze wereld. Bedragen maken daarbij niet uit, het gaat puur om de dominantie op de wereldmarkt.

Deze week kwamen de – naar het schijnt redelijk betrouwbare – cijfers van de grootste bedrijven eindelijk eens naar buiten.

In 2013 had Apple, de ongekroonde koning van Silicon Valley, een omzet van 174 miljard dollar, waarmee het een winst wist te boeken van 37 miljard dollar. Die kon gevoegd worden bij de bestaande kapitaalsreserve van naar schatting 95 miljard dollar. Dan kun je wel een veer wegblazen. Tragisch genoeg (voor de Amerikaanse overheid dan) is dat het leeuwendeel van dat geld geparkeerd staat in buitenlandse belastingparadijzen. Microsoft heeft 50 miljard dollar in (buitenlandse) kas en lacht dus om miljoenenboetes van de EU. Die zijn voor dat bedrijf slechts peanuts.

Vergeleken met Apple is Google maar een kleine speler: het zette vorig jaar 60 miljard dollar om en maakte daarmee een winst van 12,9 miljard. Ook dat bedrijf, dat zo 35 miljard zo uit de achterzak kan trekken, zal niet echt onder indruk zijn van maatregelen van de grotendeels armlastige EU-landen. Het heeft meer te besteden dan, zeg, Portugal of

Denemarken en zo gedraagt het zich ook. Een plek in de VN-veiligheidsraad kan Google waarschijnlijk niet opeisen, maar gezien zijn invloed zou het er wel recht op hebben.

Door de mondialisering van het internet en de greep die slechts enkele bedrijven erop is een situatie ontstaan die waarschijnlijk nieuw is in de geschiedenis van de mensheid. Nog nimmer hebben zo veel mensen – miljarden – dezelfde producten van dezelfde bedrijven gebruikt, en nog nooit hebben bedrijven daar zo genadeloos van geprofiteerd. De manier waarop wij onze landen, onze werelden en zelfs onze wereld besturen heeft allang niks meer te maken met de werkelijke machtsverhoudingen. Macht verschuift of is al verschoven.

Money rules./

Micro-soft heeft 50 miljard dollar in kas en lacht dus om de miljoenenboetes van de EU. Die zijn slechts peanuts.

Yvonne Kroonenberg over Mahler, La Motte en primitieve mensen

/Cultuur 15 april 2014 door Nick Muller

We kennen haar van haar prikkelende stukjes over de moeizame omgang der seksen, die ze schreef voor bladen van Playboy tot Margriet. Maar wat leest en luistert Yvonne Kroonenberg zelf?

“Ik lees veel Amerikaanse, Canadese en Engelse literatuur. Margaret Atwood. Zo goed. Pamela Jooste, *Dance with a Poor Man's Daughter*, dat moet iedereen gelezen hebben. En Jane Austen is ook favoriet. Het mooiste boek aller tijden is misschien wel *The Backwash of War* van Ellen La Motte, door Erwin Mortier in het Nederlands vertaald als *In het kielzog van de oorlog*. Een werkelijk prachtig boek over de Eerste Wereldoorlog. “In de eerste regels vertelt La Motte hoe de verpleegsters achter de linie een zwaargewonde soldaat oplappen zodat hij wegens desertie kan worden doodgeschoten. De eerste alinea geeft in één klap de smeerboel, de onwaardigheid en de zielloosheid van die oorlog weer. Knap hoor, als je zo kunt schrijven.

“Ik luister eigenlijk uitsluitend naar klassieke muziek – Schubert en Mahler zijn mijn favorieten. Maar dat is niet altijd zo geweest, hoor. Ik heb de klassiek muziek pas heel laat ontdekt. Thuis luisterden we veel naar Franse chansons. Dat vond mijn vader mooi. Georges Brassens. Léo Ferré. Barbara. En mijn moeder hield helemaal niet van muziek, dus die zette ook nooit iets op. Achteraf vind ik het een omissie van belang dat ik niet ben opgevoed met klassieke muziek. Maar het is niet anders. “Niet zo lang geleden heb ik een cursus Mahler gevolgd bij Leo Samama. In het Concertgebouw. Ik leerde daar echt naar de muziek te luisteren en die te ontleden. Ik was op een middag, een paar uur voordat ik naar die cursus ging, uitgenodigd door een politieman om eens in Amsterdam-Noord te komen kijken. Ik wist niet wat ik zag: mensen die zó primitief zijn dat ze niet eens een gewone zin kunnen uitspreken. Ze slaken kreten, vaak op harde

toon, omdat ze toch wel heel graag begrepen willen worden. “Deze week was ik in Assen en daar zag ik ze weer, die primitieve mensen. In de Action. Simpele mensen met van die klassieke Drentse koppen, maar met

uitdrukkingsloze ogen. Ik liep daar rond en probeerde die mensen te begrijpen, op dezelfde manier als dat ik me probeer te verdiepen in het geestelijk leven van dieren. Want als taal niet je eerste voermiddel is om je te uiten, omdat het je gewoon niet gegeven is om een zinnetje te zeggen, dan beweeg je je op een heel andere manier door de wereld dan wij. En dan zit ik even later bij dat clubje in het Concertgebouw moeilijke dingen over Mahler te leren en dan denk ik, denkend aan wat ik een paar uur daarvoor had gezien: iedereen noemt zich ook maar mens tegenwoordig.”/

Wil u weten wat Yvonne Kroonenberg nog meer leest, kijkt en luistert? Lees dan het hele interview van Nick Muller in de nieuwe HP/De Tijd, die nu in de winkel ligt.

Hoera! Nooit meer afdrogen met een handdoek

/Technologie 11 april 2014 door Eva Bosgraaf

De uitvinding waarvan je niet wist dat hij gedaan móest worden is gedaan... Binnenkort zul je je nooit meer hoeven afdrogen met een muf ruikende, schurende of nog natte handdoek. Mark my words: het duurt niet meer lang voor we ons nooit meer analoog afdrogen na een douche.

De New Yorkse geniën van de startup Body Dryer zijn namelijk bezig met het ontwikkelen van een disruptieve innovatie op de vieze oude handdoek: hoera! Goed, ik ben de eerste om toe te geven dat er niets gaat boven een luxe, zachte, dikke handdoek die vers van de stomerij op je ligt te wachten op een hotelkamer.

Máár, zit ik er ver naast als ik veronderstel dat ik niet de enige ben die zich in de praktijk 's ochtends tóch meestal staat af te drogen met een zielig lapje badstof dat vorig jaar zijn beste tijd al had gehad? (U hoeft niet te antwoorden op die vraag, een subtiel knikje naar uw scherm is voldoende).

Terug naar de Body Dryer. Het apparaat, dat als het meezit binnenkort al in de winkels ligt voor een schamele 250 dollar, doet wat zijn naam zegt te doen: hij droogt je lichaam af. De Body Dryer ziet er nog het meest uit als een weegschaal. Voor je erop gaat staan, moet je trouwens ook je gewicht invoeren, want met die kennis weet het apparaat ongeveer in te schatten hoeveel geïoniseerde lucht (warm óf koud!) hij moet blazen om je droog te maken.

Op dit moment loopt er een crowdfunding-campagne op [Indiegogo](#) om de handdoek van de toekomst ook echt de wereld in te helpen. Die campagne gaat goed – waaruit maar blijkt dat ik niet

de enige ben die warm loopt voor het apparaat. Binnen een paar dagen haalde Body Dryer al ruimschoots het dubbele op van wat de makers voor ogen hadden. Dat betekent dat vanaf september dit jaar de eerste 30-seconden durende digitale afdroogbeurt een feit kan zijn. Het vooruitzicht doet me jubelen./

Mansplaining: Laat zo'n man maar praten

/Leven 15 april 2014 door Pauline Bijster

Het woord van de dag is 'mansplaining', dankzij [dit stuk](#) van Lynn Berger op De Correspondent. Mansplaining verwijst naar het fenomeen dat een man een vrouw iets uitlegt waarvan hij denkt dat zij het vast niet snapt of weet, terwijl ze het vaak wel weet. Mannen doen dat namelijk, en vrouwen laten hen hun gang gaan.

Het woord komt uit een essay uit 2008 van de Amerikaanse schrijfster Rebecca Solnit en is sindsdien ingeburgerd in de Engelse taal; het heeft zelfs een eigen Wikipedia-pagina. Afgelopen week was ik op een bijeenkomst waar zich voor mijn ogen een sterk staaltje mansplaining voltrok.

De bijeenkomst was een door ouders georganiseerde vergadering over school. De aanwezigen waren veertien intelligente, grappige, hoogopgeleide mensen met creatieve beroepen, veertien mensen bovendien die allemaal gebaat waren bij een goede uitkomst van deze vergadering. Dertien vrouwen en één man. Naarmate het gesprek vorderde en de punten werden afgewerkt, kwam de enige man in het gezelschap steeds vaker en langer aan het woord. Ook liet hij zich steeds minder makkelijk onderbreken. Zijn mening en zijn ervaring over het

gespreksonderwerp diende uitvoerig te worden uitgelegd. Toen iemand een grapje maakte over wat hij zei, kreeg zij een sneer.

Het gekke was eigenlijk niet dat de man praatte, of zelfs die sneer uitdeelde. Het gekke was dat behalve die grappenmaakster niemand hem onderbrak. Of uitlachte (om die sneer). Of iets er tegenin bracht. Terwijl de man maar praatte en praatte, wierpen de vrouwen elkaar veelbetekenende blikken toe. We wisten allemáál dat hij veel te veel aan het woord was.

Toen ik het echt irritant begon te vinden, deed ik een halfbakken poging tegen zijn betoog in te gaan. Een paar andere vrouwen deden ook een halfbakken poging. Niemand slaagde. Het was blijkbaar

makkelijker, minder vermoeiend, om hem maar uit te laten praten. Het was alsof we het er maar bij lieten zitten, alsof we allemaal dachten: ach, laat hem maar.

Voorbeeldje: hij legde deze vrouwen die, zoals gezegd allemaal een creatief beroep hadden en van wie de helft een creatieve opleiding had gevolgd, uit wat 'creativiteit' betekent. Ik vermoed dat niemand het met zijn uitleg eens was, of zelfs maar naar hem luisterde, maar we lieten hem gewoon doorpraten. Ik vond het stuitend, vooral van mezelf. (Misschien vonden de anderen dat ook, vooral van zichzelf.) Ben ik volwassen geworden, heb ik gestudeerd, gewerkt en mezelf altijd als geëmancipeerde vrouw beschouwd om me bij de eerste de beste

gelegenheid zo gemakkelijk te laten mansplainen? Het was zo subtiel gegaan. Zo natuurlijk.

Zoals dat óók gaat als er iets voor je ogen gebeurt, of dat een gesprek waarin je verwickeld bent een bepaalde kant opgaat en je achteraf pas denkt: had ik maar dit of dat gedaan, had ik maar zus of zo gezegd.

Op het moment zélf ben je een bijna automatisch handelend pionnetje. Dat vriendelijk meeknikt. Niet per se omdat je het ermee ééns bent, maar omdat de situatie dat van je verlangt. Zoals zo'n autohondje gezellig meeknikt met elke hobbel in de weg.

Ik denk dat de vrouwelijke reactie op mansplaining vaak datzelfde meeknikken is. Niet alleen meeknikken, maar meeknikken zonder dat je het eens bent met wat er gezegd wordt, zonder dat het je zelfs maar iets interesseert.

Ja, praat maar. Ik dwaal in gedachten af, maar dat zie jij toch niet.

Zoals vrouwen seks kunnen hebben met een man omdat ze weten dat hij daar behoefte aan heeft en hij daar dan vrolijker van wordt, terwijl ze er zelf op dat moment geen zin in hebben.

Ja hoor, leg het me maar uit. Dan voel jij je meer man.

Ben je klaar? O, fijn.

Dan kan ik nu weer iets interessants gaan doen./

Niet geweld in games maar frustratie leidt tot agressief gedrag

/Wetenschap 11 april 2014 door Jesse Voorn

World Of Warcraft, Grand Theft Auto, Condemned 2, ze staan allemaal bol van het geweld. Maar het is te makkelijk om te denken dat dergelijke gewelddadige games leiden tot gewelddadig gedrag, is de conclusie die psychologen van de Amerikaanse Universiteit van Rochester trekken.

De onderzoekers lieten zeshonderd proefpersonen verschillende soorten games spelen, zowel met als zonder geweld. Vervolgens werden de spelers getest op agressieve gedachten, gevoelens of gedragingen. Als het spel te moeilijk was of men had het nog

nooit eerder gespeeld, dan werden de proefkonijnen al snel agressief, omdat bepaalde dingen niet lukten. “Als mensen het gevoel hebben dat ze geen controle hebben over het spel, dan leidt dat tot agressie,” zeggen de onderzoekers. Hoofdonderzoeker Richard Ryan voegt daaraan toe: “Als de competenties van mensen onder druk komen te staan, worden ze agressiever. Ongeacht het spel.” Vaak wordt gedacht dat games met geweld ervoor zorgen dat de spelers agressiever worden, maar deze nieuwe studie wijst uit dat dit niet per se komt door het geweldsaspect: niet de inhoud van een game roept agressieve gevoelens op, maar de frustratie als gevolg van het falen tijdens het spelen. Dat is waardevolle informatie bij het debat over de relatie tussen gewelddadige games en agressie. Met regelmaat wordt er een link gelegd met het spelen van gewelddadige schietgames als een schutter wild om zich heen schiet. Eerdere studies wezen uit dat blootstelling aan gewelddadige games leidt tot agressie bij de spelers. De nuanceering van deze studie is dus dat het niet alleen gewelddadige games zijn, maar dat ook een potje dammen tot frustratie en agressie kan leiden, en dat die niet wezenlijk

anders is.

Wie nog twijfelde of het spelen van spelletjes agressie kan oproepen, verwijzen wij graag naar de video hiernaast (waarin veel maar niet uitsluitend gewelddadige games voorkomen)./

De favoriete steden- trip van Jessica Durla- cher: Tel Aviv

door Eva Bosgraaf, illustratie Eefje van Geffen

Jessica Durlacher is schrijfster. Met haar man, Leon de Winter, schreef ze het script voor de theatervoorstelling ANNE over het leven van Anne Frank, die in mei in première gaat.

Wat is uw favoriete buitenlandse stad?

“Normaal gesproken zou ik antwoorden: Los Angeles, daar heb ik namelijk lang gewoond. Maar toevallig ben ik net terug van een week Tel Aviv en dat was zó fijn... op dit moment is dat mijn lievelingsstad. Grappig genoeg is Tel Aviv een soort kleine versie van Los Angeles, de stad heeft iets heel Amerikaans. Het is er ook heel gerieflijk en overzichtelijk, een beetje zoals Amsterdam. Je verplaatst je er op de fiets; dat voelt heel vertrouwd. Het weer in Tel Aviv is heerlijk en de stad ligt aan zee: het strand is dus nooit ver weg. Dat vind ik prettig.

“Bovendien is Tel Aviv een ontzettend dynamische stad: er gebeurt ontzettend veel. De stad is enorm

gegroeid de afgelopen twintig jaar, het leven is er hard en veeleisend, maar de mensen ontwikkelen zich voortdurend, dat merk je aan alles. Daardoor lijkt er een enorme energie in de stad te hangen. Je voelt dat iedereen bezig is om iets op te bouwen.”

Wat is uw mooiste herinnering aan die stad?

“Ik was in 1991 voor het eerst in Tel Aviv. Ik was net samen met Leon, en we zagen elkaar daar voor het eerst in vakantiemodus. We dronken vaak ‘s ochtends koffie in een jiddisch tentje aan Dizengoff Street, een vrij grote straat. Het was een ontroerende omgeving, waar oude mensen die nog aan de oorlog ontkomen waren

‘Zoek het geweld niet op. In de arme barrios heb je als bezoeker van de stad niets te zoeken.’

samenkwamen om koffie te drinken en jiddisch te praten. Troostend, vond ik dat.”

Waar is de koffie het lekkerst?

“Overall is lekkere koffie in Tel Aviv, maar ik vond het erg leuk bij de Banana Beach. Ze serveren er heerlijke koffie, shaksuka (een eiergerecht) en andere lekkere ontbijtjes. Het is een heel relaxte strandtent, aan zee.”

Wat uw beste geheimtip?

“Ik heb van horen zeggen dat het ontbijt in Hotel Montefiore echt het meest fantastische is dat je zult meemaken in Tel Aviv, maar ik heb het zelf nog niet gecheckt, want het is er belachelijk duur. Mijn geheimtip is een restaurant in de haven van Jaffa, The Old Man and the Sea heet het. Als je er op vrijdagavond gaat eten, zit het er werkelijk vól met joodse en Arabische families. Als je nog maar net zit, komt er een ober naar je toe met een dienblad zo groot als een karrewiel. Daarop staan wel twintig verschillende salades en heerlijk pitabrood. En dat is nog maar het begin. Terwijl je eigenlijk al geen trek meer hebt, wordt je het lekkerste eten voorgeschoteld. Het is echt een soort vreetboot, maar dan op z'n oosters: heel erg lekker.”

Wat kun je gerust overslaan?

“Het nachtleven van Tel Aviv

staat erom bekend fenomenaal te zijn. Ik vind dat een teken van een enorme vitaliteit. In de clubs van Tel Aviv wordt elke dag gefeest alsof het de laatste dag op de wereld is, en dat heeft natuurlijk iets heel moois. Persoonlijk ben ik een beetje klaar met het nachtleven, dus in letterlijke zin kun je wat mij betreft de clubs van Tel Aviv gerust overslaan: er zijn genoeg andere fantastische dingen te beleven.”/

/Martin Bril De Hollandse Bukowski

door Astrid Theunissen
beeld Corbino

Op 22 april is het vijf jaar geleden dat Martin Bril overleed. Astrid Theunissen schreef een haarscherp portret van de columnist met de grote dorst en het kleine hartje. Exclusief in *HP* fragmenten uit *De schelmenjaren van Martin Bril*, én nooit eerder gepubliceerde foto's van Brils oude kompaan Corbino.
1982 Amsterdam

Bril heeft na zijn verhuizing geen vastomlijnd toekomstplan. Hij wil leren schrijven, dat wel, maar er bestaat nog niet zoiets als de schrijversvakschool en in een studie Nederlands ziet hij niets, want die opleiding brengt vooral docenten voort. Dan leest hij ergens dat in de reclame en bij de film mensen

ambachtelijk met taal bezig zijn, en dan weet hij wat hij wil. Naar de filmacademie. Hij meldt zich aan, wordt aangenomen en bedenkt in afwachting van het nieuwe schooljaar in september een roman over een dronkzuchtige kraandrijver en een meisje dat zich niet door hem laat verleiden.

Enthousiast begint hij aan zijn boek. Martins zus Elfriede herinnert zich dat ze bij haar broer kwam en hij euforisch uitriep dat hij het kon, dat schrijven. Het 'scheppende proces', waarover hij en zijn schrijfmaatje Dirk van Weelden gewichtig spraken, zet hij voort in de Van der Hoopstraat in de Staats-

liedenbuurt, waar hij en zijn toenmalige vriendin Karin al snel een grotere bovenverdieping met een zolder weten te bemachtigen. Het is een wijk die bekendstaat als een vrijstaat binnen de stad. Naast kunstenaars woont er de harde kern van de kraakbeweging, die geregeld met acties ageert tegen de leegstand in de stad en het conservatieve beleid in Den Haag. Het kabinet-Lubbers is aan de macht en reageert met bezuinigen op de economische malaise. Banen voor jongeren zijn er nauwelijks, en er is de Russische dreiging met de atoombom. 'No future' wordt met spuitbussen op muren gespoten, doemdenken is het woord dat Van Kooten en De Bie op tv introduceren om de heersende somberte te duiden. New wave is de veelgedraaide muziek waarop wordt gedanst, de blik op de zwarte puntschoenen gericht. Karin is geregeld op tournee in het buitenland, maar Bril vermaakt zich prima. Hij schaakt regelmatig met zijn overbuurman, kunstenaar Peter Mertens, en om de hoek, op de Haarlemmerweg, woont Rob Scholte met wie het goed 'snuipen' is, zoals de combinatie van snuiven en zuipen wordt genoemd. De Rioolrat is het dranklokaal van de buurt, maar de schilder en Bril rijden liever in Scholtes Opel naar de Spuistraat ter hoogte van het Paleis op de Dam. Daar bevinden zich vlak bij elkaar de plekken die ertoe doen: café Het Paleis, discotheek De Koer, kunstenaarscollectief W139 en later in 1987, de RoXY, waar Eddy de Clercq de eerste housemuziek draait en de eerste xtc-pillen worden geslikt. In het gekraakte kantoor-

gebouw Spuistraat 189 zit Aorta, een creatieve vrijplaats die is opgezet door Peter Giele, de gangmaker in de Amsterdamse kunst- en uitgaanswereld. Scholte en Bril zijn er vaak te vinden, net als de schilders Peter Klashorst, Bart Domburg en Maarten van der Ploeg, die ook in de newwaveband Soviet Sex spelen. Criminoloog Koos Dalstra, beter bekend als de woordkunstenaar Dalstar, banjert er rond in een zelf gefabriceerd uniform met medailles, fotograaf Paul Blanca is er vaak, evenals de jonge literaire debutant Joost Zwagerman. Maarten Corbijn (de toenmalige vriend van Elfriede en de maker van bijgaande foto's) is niet zo'n uitgaanstype. Wanneer hij Aorta aandoet, slaat hij vanuit een hoek geïmponeerd gade hoe Bril zich als beginnend schrijver met bravoure tussen de beeldend kunstenaars beweegt.

“Ik was een man zonder opleiding met een bijpassende schuchterheid. Martin was heel verlegen, maar had onder vrienden een grote mond. Hij overschreeuwde zijn onzekerheid, en hoewel hij daar ook drank en drugs voor nodig had, was evengoed

duidelijk dat Martin wist wat hij vond en wat hij wilde: een leven *on the road* zoals Hunter Thompson, met veel avontuur à la Bukowski en schrijven als een god in Frankrijk. Hij was redelijk ongenaakbaar en daardoor had hij een enorme aantrekkingskracht op mensen. Scholte was net zo geïnteresseerd in hem als hij in Scholte.”

In het tv-programma *Zomergasten*, waar Bril in 2001 te gast is, vraagt presentator Adriaan van Dis of hij in de jaren tachtig, net als Van Dis zelf, het verlangen had om bij ‘het kringetje’ te horen. “Nou nee,” reageert Bril. “Ik wás het kringetje.”

/Pesten op het werk: 'Ik werd straal genegeerd'

door Carine Damen
beeld Matthias Giesen

Ongeveer zestien procent van de werknemers, dat is ruim een miljoen mensen, heeft dagelijks te maken met pesterij op de werkvloer. Dat kost ons als samenleving 2,3 miljard euro per jaar. ‘Het heeft eigenlijk altijd met macht en onmacht te maken.’

‘Elke ochtend stond ik boven de wc-pot te spugen uiteindelijk viel ik zeven kilo af. Als ik een busje van PostNL zag, kromp mijn maag ineem, want dan

wist ik dat er weer een aangetekende brief van mijn baas aankwam. Hele nachten lag ik wakker; hadden collega's echt over mij geklaagd? En wat had ik dan fout gedaan?” Aan het woord is Timo Breukink* (49), administratief medewerker bij een niet nader te noemen gemeente. Timo zit in een reïntegratietraject en is beducht voor represailles van zijn baas. Toen die man aantrad als directeur, werd de sfeer op het gemeentehuis in hoog tempo slechter, vertelt Timo. “Er werden verscheidene mensen ontslagen, en niemand wist waarom. Ze verdwenen gewoon. Wie niet voor hem was, was tegen hem. Dat zei hij ook gewoon in vergaderingen. Al snel ontstond er een angstcultuur. Wie niet naar zijn pijpen danste, werd gepest totdat hij ontslag nam. Nam je het op voor een collega, dan kon je meteen het veld ruimen.”

Nooit had Timo voor zijn eigen baan gevreesd. Maar toen zijn leidinggevende werd weggestuurd omdat hij voor een gepeste werknemer was opgekomen, begon hij zich zorgen te maken. Timo's nieuwe chef was een ja-knikker. “Deze man werd klein gehouden, en voerde uit angst voor de directeur alle intimiderende maatregelen uit die hij kreeg opgedragen.”

Na een functioneringsgesprek waarin Timo werd bestookt met verwijten, werd hij vanuit zijn veelzijdige baan overgeplaatst naar een saaie plek in het archief. Zijn ruim van tevoren aangevraagde vakantie mocht niet doorgaan. Vervolgens onderschepte Timo e-mails waarin collega's over

hem klaagden. “Ik wist van een bevriende secretaresse dat bepaalde mensen door de baas werden aangezet om andere collega’s te verlinken. Wie dat deed, kreeg loonsverhoging.”

Uiteindelijk werd Timo boventallig verklaard. “Op interne vacatures mocht ik niet reageren, onder meer omdat collega’s onder dwang hadden verklaard dat ik verantwoordelijk was voor de slechte sfeer op het archief.”

Timo is nu hard op zoek naar een nieuwe baan. Nooit heeft hij geweten waarom de directeur het op hem had gemunt. “Ik hou het er maar op dat ik een van de velen ben. Die man speelt een machts spel, en omdat iedereen bang voor hem is, lukt dat ook. Hij geeft cursussen neurolinguïstisch programmeren en gebruikt die psychologische technieken ook om de werknemers te manipuleren. Collega’s die kritiek op hem hebben, zijn na een gesprek op zijn kamer als een blad aan een boom omgedraaid. Heel eng.”

* Timo Breukink is een gefingeerde naam

Meer lezen? HP/De Tijd 04 ligt nu in de winkel.

COLOFON

/Directeur

J. De Leeuw

/Uitgever

Marianne Verhoeven

/Chef redactie

Edwin van Sas

/Eindredactie

Cecilia Tabak

/Art director

Ellen van Rossum

/Medewerkers

Annelies Beltman, Eva Bosgraaf,

Lisa Bouyeure, Pauline Bijster,

Marjolein van der Eig, Sjoerd Hartholt,

Frank Heinen, Klaas Knooihuizen,

Nick Muller Matthias Pauw,

Geert Poorthuis, Niek Stolker, Jesse

Voorn

/Marketing & Advertentie-exploitatie

Marlou van Uden (chef)

m.v.uden@audax.nl

Selma van Gorkum

/Contact HP/De Tijd

redactie@hpdetijd.nl

Meld u nu aan voor de nieuwsbrief

en ontvang tevens het

weekblad in uw mailbox!

Sluit hier een abonnement af op

HP/De Tijd

